

[Startpagina](#) > 2 - Mijn rechten voordat de zaak door de rechtbank wordt behandeld

2 - Mijn rechten voordat de zaak door de rechtbank wordt behandeld

Uit welke fasen bestaat een strafrechtelijk onderzoek (opsporingsonderzoek)?

Ondervraging

De politie kan u op het politiebureau uitnodigen om een verklaring af te leggen. Ook kan de politie u op uw werk of thuis bezoeken om vragen te stellen. Het doel van de ondervraging is om u te confronteren met onderzoeksgegevens en om uit te zoeken of er voldoende bewijs is dat u betrokken bent geweest bij een strafbaar feit.

Aanhouding en inverzekeringstelling

Als de officier van justitie (openbare aanklager) vindt dat er voldoende verdenking is dat u een strafbaar feit hebt gepleegd, kan hij u laten aanhouden (arresteren). Als daarvoor genoeg gronden bestaan, kan hij u ook gedurende enkele dagen op het politiebureau vasthouden voor onderzoek. Dit gebeurt om te kunnen vaststellen of u kunt worden vervolgd.

Voorgeleiding bij de rechter-commissaris en voorlopige hechtenis

Als de officier van justitie vindt dat er voldoende bewijs bestaat dat u een strafbaar feit hebt gepleegd en er redenen zijn om u langer vast te houden, toetst een rechter of er voldoende verdenking bestaat. Deze rechter beslist vervolgens of u in voorlopige hechtenis moet blijven.

Voordat de zaak door de rechtbank wordt behandeld

Voordat de zaak door de rechtbank wordt behandeld, moet de officier van justitie bewijs tegen u verzamelen. De officier moet namelijk wettig en overtuigend kunnen bewijzen dat u een strafbaar feit hebt gepleegd. Voordat de zaak door de rechtbank wordt behandeld, kan uw advocaat de rechter-commissaris en de officier van justitie verzoeken nader onderzoek te verrichten. Het is mogelijk dat er meerdere zittingen zijn, voordat de zaak inhoudelijk door de rechtbank wordt behandeld.

Mijn rechten tijdens het onderzoek

Klik op de onderstaande links voor meer informatie over uw rechten in de verschillende fasen van het onderzoek.

- [Aanhouding en ondervraging \(1\)](#)
- [Inverzekeringstelling \(2\)](#)
- [Voorgeleiding bij de rechter-commissaris \(3\)](#)
- [Detentie/voorlopige hechtenis \(4\)](#)
- [Het onderzoek vóór de aanvang van de inhoudelijke behandeling \(5\)](#)

Aanhouding en ondervraging (1)

Het doel van deze fase

Als u op heterdaad wordt betrapt, mag iedereen u aanhouden. Ook gewone burgers mogen u dan aanhouden. Buiten heterdaad is aanhouding alleen mogelijk door de politie (op machtiging van de officier van justitie). De

politie mag bij de aanhouding licht geweld toepassen. U kunt worden aangehouden om de politie in staat te stellen te onderzoeken of u betrokken bent bij een strafbaar feit of om uw identiteit vast te stellen.

De politie mag u maximaal negen uur vasthouden voor voorlopige hechtenisfeiten en maximaal zes uur bij niet voorlopige hechtenisfeiten. De tijd tussen 00:00 middernacht en 09.00 uur 's ochtends wordt hierbij niet meegerekend. Het kan dus gebeuren dat u ook 's nachts op het politiebureau moet blijven.

Wat wordt mij verteld over wat er gebeurt?

De politie zal u bij uw aanhouding vertellen waarvan u wordt verdacht. De politie moet u op uw zwijgrecht wijzen en u vertellen dat u recht hebt op een advocaat. U of uw advocaat heeft op dat moment nog geen recht op inzage in het volledige dossier.

Wordt er voor een tolk gezorgd als ik de taal niet spreek?

Als u geen Nederlands spreekt of begrijpt, moet u dat de politie laten weten. De politie zal dan een tolk inschakelen voor het verhoor. U hoeft daar niet voor te betalen. De tolk vertaalt het hele verhoor. U hebt ook recht op gratis bijstand van een tolk tijdens de gesprekken met uw advocaat.

In welk stadium kan ik met een advocaat spreken?

Nadat u bent aangehouden, hebt u het recht om voorafgaand aan het eerste verhoor kosteloos met een advocaat te overleggen. U kunt van dat recht afstand doen. Als u bijgestaan wilt worden door een door u uitgekozen advocaat, dan moet u diens naam aan de politie kenbaar maken. Als het niet mogelijk is deze advocaat te bereiken of als u geen eigen advocaat hebt, wordt u tijdelijk een advocaat toegewezen.

Als u op uitnodiging van de politie uit vrije wil op het politiebureau bent verschenen, hebt u in principe niet het recht om met een advocaat op het politiebureau te overleggen. U kunt natuurlijk wel vóór die tijd een advocaat raadplegen.

Gaat men mij om informatie vragen? Moet ik informatie verstrekken?

De politie zal u om informatie vragen over het strafbare feit. U bent niet verplicht antwoord te geven. De politie moet u dat ook vertellen; u hebt het recht te zwijgen.

Wat gebeurt er als ik iets zeg dat belastend is voor mij?

Als u iets zegt dat belastend voor u kan zijn, dan kan dit in principe tegen u worden gebruikt in de strafzaak. Ook het vertellen van een leugen kan als bewijs dienen, maar liegen is niet strafbaar.

Mag ik een dokter raadplegen als dat nodig is?

Als u ziek of gewond bent, mag u als dat nodig is een arts raadplegen. U moet zeggen als u medicijnen gebruikt, zodat er rekening mee kan worden gehouden.

Mag ik contact opnemen met de ambassade van mijn land?

Zodra u bent aangehouden, hebt u het recht contact op te nemen met de ambassade.

Wordt mij gevraagd vingerafdrukken, DNA-monsters (haar, speeksel) of ander lichaamsvocht af te staan?

De politie kan u vragen lichaamsvocht af te staan. U bent niet verplicht om daaraan mee te werken. De officier van justitie kan een bevel uitvaardigen. In dat geval bent u verplicht om mee te werken. Als u niet meewerkt, mag de politie geweld gebruiken.

Kan ik gefouilleerd worden?

In bepaalde omstandigheden kan de officier van justitie bepalen dat u onderzoek aan of in uw lichaam moet ondergaan. Dit onderzoek vindt plaats in een gesloten ruimte en wordt uitgevoerd door iemand van hetzelfde

geslacht. Onderzoek in het lichaam wordt uitgevoerd door een arts.

Mogen mijn huis, zaak, auto enz. worden doorzocht?

De politie kan u toestemming vragen om uw huis, zaak of auto te doorzoeken. U bent niet verplicht om de politie daarvoor toestemming te geven. De politie kan met een machtiging van de officier van justitie of de rechter-commissaris een doorzoeking verrichten. Als u daar niet aan meewerkt, mag de politie de woning binnendringen.

Inverzekeringstelling (2)

Het doel van deze fase

Na de aanhouding en het eerste verhoor beslist de officier van justitie of het nodig is om u langer vast te houden. Wanneer hij dit nodig acht en er een redelijk zware verdenking tegen u bestaat, dan kan hij u in verzekering stellen. Een inverzekeringstelling duurt drie dagen en kan in uitzonderlijke gevallen met nog eens drie dagen worden verlengd.

Wat wordt mij verteld over wat er gebeurt?

Wanneer u in verzekering wordt gesteld, zal de politie u op uw rechten wijzen en u informeren over het verdere verloop. De politie zal u vertellen dat u niet verplicht bent vragen te beantwoorden. Nadat u in verzekering bent gesteld, wordt u een advocaat toegewezen. De advocaat zal u informeren over uw rechten en plichten tijdens de inverzekeringstelling. U en uw advocaat hebben geen recht op inzage in het dossier. Wel zal de politie u tijdens de verhoren confronteren met bewijsmiddelen en delen van verklaringen voorhouden.

Wordt er voor een tolk gezorgd als ik de taal niet spreek?

Als u geen Nederlands spreekt of begrijpt, moet u dat de politie laten weten. De politie zal dan een tolk inschakelen voor het verhoor. U hoeft daar niet voor te betalen. U hebt ook recht op gratis bijstand van een tolk tijdens de gesprekken met uw advocaat.

In welk stadium kan ik met een advocaat spreken?

Nadat u in verzekering bent gesteld, krijgt u voor de duur van de inverzekeringstelling gratis een advocaat. Als u bijgestaan wilt worden door een door u uitgekozen advocaat, dan moet u zijn/haar naam aan de politie kenbaar maken. Als het niet mogelijk is deze advocaat te bereiken of als u geen advocaat hebt, wordt u een advocaat toegewezen.

Gaat men mij om informatie vragen? Moet ik informatie verstrekken?

De politie zal u om informatie vragen over het strafbare feit. U bent niet verplicht antwoord te geven. De politie moet u dat ook vertellen; u hebt het recht te zwijgen.

Wat gebeurt er als ik iets zeg dat belastend is voor mij?

Als u iets zegt dat belastend voor u kan zijn, dan kan dit in principe tegen u worden gebruikt. Ook het vertellen van een leugen kan als bewijs dienen, maar liegen is niet strafbaar.

Mag ik contact opnemen met familie of vrienden?

Tijdens de inverzekeringstelling hebt u niet het recht om zelf contact op te nemen met familie of vrienden. U kunt de politie natuurlijk wel vragen om contact met ze op te nemen. U kunt dat ook aan uw advocaat vragen. Soms kan de officier van justitie in verband met het onderzoek bepalen dat ook uw advocaat niet met uw vrienden of familie over de zaak mag spreken.

Mag ik een dokter raadplegen als dat nodig is?

Als u ziek of gewond bent, mag u als dat nodig is een arts raadplegen. U moet zeggen als u medicijnen gebruikt, zodat er rekening mee kan worden gehouden.

Word ik in bewaring gehouden of in vrijheid gesteld?

Voordat de termijn van de inverzekeringstelling is verstreken, bepaalt de rechter-commissaris of u nog langer vastgehouden moet worden.

Wordt mij gevraagd vingerafdrukken, DNA-monsters (haar, speeksel) of ander lichaamsvocht af te staan?

De politie kan u vragen lichaamsvocht af te staan. U bent niet verplicht om daaraan mee te werken. De officier van justitie kan een bevel uitvaardigen. In dat geval bent u verplicht om mee te werken. Als u niet meewerkt, mag de politie geweld gebruiken.

Mogen mijn huis, zaak, auto enz. worden doorzocht?

De politie kan u toestemming vragen om uw huis, zaak of auto te doorzoeken. U bent niet verplicht om daarvoor toestemming te geven. De politie kan met een machtiging van de officier van justitie of de rechter-commissaris een doorzoeking verrichten. Als u daar niet aan meewerkt, mag de politie de woning, zaak of auto binnendringen.

Voorgeleiding bij de rechter-commissaris (3)

Het doel van deze fase

De rechter-commissaris controleert of uw aanhouding en inverzekeringstelling rechtmatig zijn geweest. Tevens kan hij op verzoek van de officier van justitie bepalen dat u nog twee weken langer wordt vastgehouden (in bewaring gesteld).

Wat wordt mij verteld over wat er gebeurt?

Wanneer u aan de rechter-commissaris wordt voorgeleid, krijgt u te horen waarvan u wordt verdacht en waarom men u nog langer vasthoudt. Men zal u ook vertellen dat u niet verplicht bent vragen te beantwoorden.

Wordt er voor een tolk gezorgd als ik de taal niet spreek?

U wordt tijdens het verhoor bij de rechter-commissaris gratis door een tolk bijgestaan.

In welk stadium kan ik met een advocaat spreken?

Tijdens de voorgeleiding bij de rechter-commissaris wordt u door een advocaat bijgestaan. Dit is de advocaat die u ook tijdens de inverzekeringstelling heeft bijgestaan. Als de rechter-commissaris bepaalt dat u in bewaring moet worden gesteld, dan wordt deze advocaat kosteloos en voor de gehele verdere procedure aan u toegewezen.

Gaat men mij om informatie vragen? Moet ik informatie verstrekken?

De rechter-commissaris zal u verhoren op basis van het strafbare feit waarvan u wordt verdacht. U bent niet verplicht zijn/haar vragen te beantwoorden en hij/zij moet u dat vertellen.

Wat gebeurt er als ik iets zeg dat belastend is voor mij?

Als u iets zegt dat belastend voor u kan zijn, dan kan dit in principe tegen u worden gebruikt. Ook het vertellen van een leugen kan als bewijs dienen, maar liegen is niet strafbaar.

Word ik vastgehouden of in vrijheid gesteld?

De rechter-commissaris beslist of de verdenking ernstig genoeg is en of er redenen zijn om u twee weken langer vast te houden (in bewaring te stellen). Na het verstrijken van deze termijn kan de officier van justitie de rechtbank verzoeken u nog langer vast te houden.

Kan ik beroep instellen?

U kunt tegen de beslissing van de rechter-commissaris over de rechtmatigheid van het optreden door de politie en

de voortduring van de hechtenis geen hoger beroep instellen.

Krijg ik gegevens over de personen die tegen mij zullen getuigen?

Bij de voorgeleiding voor de rechter-commissaris ontvangt uw advocaat het voorlopige dossier. Hierin staan de desbetreffende getuigenverklaringen. U wordt in principe niet op de hoogte gesteld van anderen die de politie nog wil benaderen. Uiteraard wordt u vóór de inhoudelijke behandeling op de hoogte gesteld van alle relevante getuigenverklaringen.

Krijg ik informatie over ander voor mij belastend bewijsmateriaal?

Bij de voorgeleiding voor de rechter-commissaris ontvangt uw advocaat het voorlopig dossier. Hierin staat al het ter zake doende bewijsmateriaal. De rechter-commissaris beschikt over hetzelfde dossier, dat de basis vormt voor de beslissingen die hij/zij neemt.

Detentie/voorlopige hechtenis (4)

Het doel van deze fase

De rechtbank kan op verzoek van de officier van justitie bevelen dat u gedetineerd blijft totdat het proces begint, indien zij van mening is dat er een voldoende ernstige verdenking tegen u bestaat en dat:

- er gevaar voor herhaling bestaat;
- u het onderzoek zou kunnen dwarsbomen;
- er sprake is van vluchtgevaar (gevaar dat u zich aan de vervolging zou kunnen onttrekken, omdat u geen vaste woon- of verblijfplaats in Nederland hebt);
- u van zo'n ernstig feit wordt verdacht, dat het onacceptabel zou zijn u in vrijheid te stellen (vrees voor maatschappelijke veiligheid).

Wat wordt mij verteld over wat er gebeurt?

Bij de behandeling van het verzoek tot voortduring van de voorlopige hechtenis krijgt u te horen hoe lang de officier van justitie u gevangen wil laten houden. U en uw advocaat hebben het recht om hierop te reageren. De rechtbank zal een oordeel uitspreken, nadat u en de officier van justitie over het verzoek zijn gehoord.

Wordt er voor een tolk gezorgd als ik de taal niet spreek?

Als u de Nederlandse taal niet spreekt of verstaat, wordt u tijdens de zitting kosteloos door een tolk bijgestaan.

In welk stadium kan ik met een advocaat spreken?

Als u vastzit, hebt u een advocaat toegewezen gekregen voor de hele procedure. Deze advocaat bereidt de zaak voor en staat u bij tijdens de hoorzittingen en het proces. Hij/zij kan u bezoeken in het huis van bewaring.

Mag ik contact opnemen met familie of vrienden?

In het huis van bewaring kunt u in principe contact opnemen met familie of vrienden en bezoek ontvangen. In bijzondere gevallen kan de officier van justitie echter bepalen dat u gedurende een bepaalde periode geen contact met anderen mag hebben, behalve met uw advocaat. Uw advocaat kan tegen deze beslissing bezwaar indienen bij de rechtbank.

Wordt informatie over mijn strafblad opgevraagd?

Er wordt informatie over uw strafblad opgevraagd. Als u in Nederland al eerder bent veroordeeld voor het plegen van een strafbaar feit, kan dat een reden zijn u langer vast te houden, omdat er gevaar bestaat voor herhaling.

Word ik vastgehouden of in vrijheid gesteld?

De rechter-commissaris kan bij de voorgeleiding beslissen dat u 14 dagen in bewaring gesteld moet worden. Als de officier vindt dat u langer vast moet blijven zitten, kan hij/zij hiertoe een verzoek bij de rechtbank indienen. De

rechtbank zal vervolgens oordelen of u langer vast moet blijven zitten voor maximaal 90 dagen (gevangenhouding). Voordat deze periode is verstreken, moet de zaak voor de rechter worden gebracht. Uw hechtenis loopt dan door, tenzij de rechtbank u op verzoek van uw advocaat of de officier van justitie of ambtshalve in vrijheid stelt. Als het onderzoek nog niet is afgerond, wordt de zaak elke drie maanden voor de rechter gebracht.

De rechtbank kan beslissen dat uw persoonlijke omstandigheden zwaarder wegen dan de voortduring van uw hechtenis. U kunt de rechtbank altijd verzoeken de hechtenis op grond van uw persoonlijke omstandigheden te schorsen.

Als het aannemelijk is dat u geen langere straf opgelegd zult krijgen dan de duur van uw voorarrest (inverzekeringstelling, bewaring en gevangenhouding), moet de rechtbank u in vrijheid stellen.

Kan ik beroep instellen?

Tegen de beslissing van de rechtbank om u langer vast te houden, kunt u eenmaal hoger beroep instellen.

Kan ik naar mijn eigen land teruggestuurd worden?

Als u uit een van de lidstaten van de Europese Unie komt en de rechtbank oordeelt dat u niet langer in detentie hoeft te verblijven, kan de Nederlandse Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) in uitzonderlijke gevallen beslissen u gedwongen uit te zetten naar uw land van herkomst. U wordt dan in vreemdelingenbewaring genomen. U krijgt dan gratis bijstand van een advocaat.

Het onderzoek vóór de aanvang van de inhoudelijke behandeling (5)

Het doel van deze fase

Gedurende het onderzoek voorafgaand aan de zitting probeert de politie een duidelijk beeld te krijgen van wat er precies is gebeurd. Dit voorbereidend onderzoek wordt door de politie (eventueel met hulp van deskundigen) uitgevoerd onder toezicht van de officier van justitie.

Vanaf het moment dat u voor de rechter-commissaris bent verschenen, hebt u ook zelf het recht om een onderzoek aan te vragen. Aan het eind van het onderzoek moet het duidelijk zijn of er genoeg bewijs is om de zaak voor de rechter te brengen.

Ik kom uit een ander land. Moet ik aanwezig zijn tijdens het onderzoek?

Als u in vrijheid bent gesteld, hoeft u in principe niet in Nederland te blijven voor het onderzoek. De rechtbank kan u wel als voorwaarde bij zo'n schorsing van de voorlopige hechtenis opleggen dat u beschikbaar moet blijven voor het onderzoek. In dat geval moet u aan alle oproepen om te verschijnen gehoor geven.

Mag ik het land verlaten tijdens het onderzoek?

U mag Nederland tijdens het onderzoek verlaten (met de hierboven vermelde uitzondering).

Kan de tenlastelegging vóór de terechtzitting gewijzigd worden?

Wanneer u voor de eerste keer voor de rechter-commissaris geleid wordt, krijgt u te horen van welk strafbaar feit u wordt verdacht. De officier van justitie kan naar aanleiding van het onderzoek de tenlastelegging zelfs tot op de zitting wijzigen.

Krijg ik informatie over voor mij belastend bewijsmateriaal en de personen die tegen mij getuigen?

Bij de voorgeleiding bij de rechter-commissaris ontvangt uw advocaat het voorlopige dossier met daarin de onderzoeksresultaten. Als het onderzoek nog loopt, zal de officier van justitie uw advocaat op de hoogte stellen van eventuele latere onderzoeksresultaten.

Uw advocaat kan op grond van dit dossier de rechter-commissaris of de officier van justitie verzoeken nader onderzoek te verrichten, waaronder het horen van getuigen en het verrichten van deskundigenonderzoek. U hebt

geen recht op informatie over de vraag welke getuigen nog door de politie worden gehoord.

Als u niet bent voorgeleid bij de rechter-commissaris, ontvangt u tijdens het politieonderzoek geen informatie over het onderzoek.

Als u een dagvaarding hebt ontvangen, moet u uw advocaat daarvan op de hoogte stellen. Hij of zij kan dan een verzoek indienen bij de rechtbank om het einddossier te ontvangen. Naar aanleiding van dat dossier kan uw advocaat op de zitting de rechtbank verzoeken om onderzoek te laten verrichten, waaronder het horen van getuigen of het opstellen van een deskundigenrapport. De rechtbank zal getuigen meestal niet tijdens de zitting horen, maar hen laten verhoren door de rechter-commissaris. De rechter-commissaris kan vervolgens ook aanvullend onderzoek verrichten.

Gerelateerde links

[Wetboek van Strafvordering](#)

[Wetboek van Strafrecht](#)

■ Laatste update: 05/02/2020

De verschillende taalversies van deze pagina worden bijgehouden door de betrokken lidstaten. De informatie wordt vertaald door de diensten van de Europese Commissie. Eventuele aanpassingen zijn daarom mogelijk nog niet verwerkt in de vertalingen. De Europese Commissie aanvaardt geen verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid met betrekking tot informatie of gegevens in dit document. Zie de juridische mededeling voor auteursrechtelijke bepalingen van de lidstaat die verantwoordelijk is voor deze pagina.